

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 14. Medium septimum ad puritatem & teneritudinem conscientiæ
obtinendam est custodia visûs & oculorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

S. 14.

Medium septimum ad puritatem & teneritudinem conscientiae obtinendam est custodia visus & oculorum.

97. **N**Otissimum est illud Philosophorum dogma: *Nihil est in intellectu, quod non fuerit prius in aliquo sensu*; sive nihil cognoscit intellectus noster modo ordinario & naturali, cuius non prius species per sensum aliquem externum introierint, & transmissae sint ad sensum internum materiale; ad quarum similitudinem postea intellectus format species & imagines spirituales, idem objectum repraesentantes. Unde patet, quantam sollicitudine & circumspectione custodiendi sint quinque sensus externi, *Visus, Auditus, Gustus, Tactus, & Odoratus*. Quia per quinque sensus quasi per quosdam fenestras vitiorum ad animam introitus est. Non potest ante Metropolis & arx mentis capi, nisi per portas ejus irruerit hostilis exercitus. Horum sensuum perturbationibus anima praegravatur, & capitur, *Aspectu, Auditu, Odoratu, Sapore, Tactu*; ut inquit S. Hieronymus *lib. 2. contra Jovinian. c. 7.* De hac custodia sensuum externorum intelligitur illud *Proverb. 4. Omni custodia serva cor tuum.* Non enim sufficienter & omni custodia cor servatur, quamdiu portae & aditus ad cor non custodiuntur: sicut ait S. Gregorius *lib. 21. moralium. cap. 2. Nobis ad custodiendam cordis munditiam exteriorum quoque sensuum discipli-*
na

na servanda est. Et S. Basilius in Reg. fus. interrogat. 6. Illud evitandum, nè oculis auribusve instigationes ad peccatum admittamus; neve earum rerum, quas vel viderimus, vel audiverimus, impressa pestilentes in animis nostris formæ ac veluti nota quadam insideant. Item lib. de verâ virginitate. Obstruendus est primus per sensus satelliti carnis ingressus; sensusq; ipsi ut janua, ac fenestra cordis, seris ac vectibus undiq; firmandi atq; muniendi, nè per aliquem illorum versutus ascendens, mortem, quæ contubernalis ejus est, secum unâ introducat: mors enim, inquit, ascendit per fenestras; reverà enim sensus fenestra animæ sunt.

98. Ac imprimis custodiendus & cohibendus est visus; sicut monet idem S. Doctor citato libro de verâ Virginit. dicens: Non oculorum acies ad omnia passim inspicienda visibilia pandenda est: nè omnem quoq; figurarum atq; formarum speciem sine discretionis examine hauriens; ad earum postea turbetur imagines. Et S. Ephrem de vitâ spirit. Cum è cellula tuâ negotii cupiam, aut conveniendi alicujus gratiâ discedis; oculos tuos muni, & animum piis cogitationibus institue, sic illum alloquens: egressus es, non tanquam pictor, ut hominum formas effingas, atq; exprimas. Maxima autem cautio est adhibenda, nè oculi jaciantur in rem aliquam, quæ castitati periculum creare, & phantasmatis impuris occasionem quovis modo præbere possit. Atque hinc avertendus est visus imprimis à feminis & personis alterius sexus: oculi enim sunt principium

pium amoris, & turpis cupiditatis, juxta Platonem. *Sine scis, oculi sunt in amore duces; canit Poeta.* Quia Rex David à longè etiam vidit mulierem se lavantem, incidit in adulterium 2. Reg. 11. *De longè vidit illam, in quâ captus est: mulier longè; libido propè; inquit S. Augustinus in Psalm. 50. Uxor Putipharis injecit oculos suos in Joseph, qui erat pulchrâ facie, & decoris aspectu.* Propter quod non solum ipsa gravissimum scelus in mente concepit; verum etiam castissimum juvenem ad idem patrandum sollicitavit. *Genes. 39.* De Judith viduâ & matronâ sanctissimâ, legitur *cap. 8.* quod fuerit tantæ continentiæ, ut non esset etiam ex malevolis, qui loqueretur de illâ verbum malum. *Quoniam timebat Deum valdè.* Nihilominus quia Holofernes conjecerat oculos suos in illam ante se stantem, *cor ejus concussum est; erat enim ardens in concupiscentia ejus.* Undè post caput ipsius amputatum canit Judith. c. 16. *Non cecidit potens à juvenibus; nec filii Titan percusserunt eum; nec excelsi gigantes opposuerunt se illi: Sed Judith filia Merari in specie faciei suæ dissolvit eum; Sandalia ejus rapuerunt oculos ejus; pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus.* Similiter de duobus senibus (ne quis putaret, in solis juvenibus esse hoc periculum) & Judicibus populi testatur Scriptura *Daniel. 13.* Quod propter curiosum castissimæ Susannæ aspectum *exarserunt in concupiscentiam ejus; Quia scilicet videbant eam quotidie ingredientem, & deambulantem.* In quem Scripturæ locum Cornelius

a La-

à Lapidè ait, se ex foemina quâdam audivisse, quod viri Religiosi summo studio carere sibi debeant à mulierum congressu & aspectu; nullum enim esse virum tam sanctum, quem ipsa pervertere & in quamcunque partem vellet, inclinare non confidat, si is tantùm per quadrantem horæ cum ipsâ colloquatur, & aliquoties aspectum suum in ipsius oculos defigat. Meritò igitur Poeta exclamat:

O oculi, scopuli potiùs, Syrtesque vocandi!

Heu quibus allisæ tot perièrè rates!

Meritò etiam Sanctus vir Job pepigit fœdus cum oculis suis, ut nè cogitaret quidem de virgine. Visum enim sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensum opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio; ut inquit in dictum locum Jobi glossa, Et S. Orientius Episcopus tom. 5. part. 3. Biblioth. SS. Patrum:

Congressus præstat visum: mox lumina visu

Concipiunt flammæ; parturiuntque nefas,

Ergò puellares formas, vultusque descendent

Aut verso, aut merso despicias capite.

Ea siquidem est phantasia & intellectus nostri
 cum oculis & potentia visiva conjunctio seu
 vicinitas, ut hæc statim quod accepit & hausit,
 illis duabus potentiis internis transmittat, &
 communicet, siue bonum, siue malum. Potentia
 verò internæ imagines & species rerum vi-
 sarum non tam facile iterum deponunt, sed eas
 pertinaciter retinent, ac in peni memorie re-
 condunt; ut datâ occasione eas promere exindè
 possint. Undè S. Basilius *serm. de Abdicat. Cave,*
curiosus sis; neq. ita videre omnia volueris: ne
ex eâ visione postea in animum libidinum sanies
redundet. Et lib. de verâ Virginit. jactis luminum
radiis homo veluti quibusdam incorporeis mani-
buis, quacunq. voluerit, eminus tangit; & qua
corporeis manibus attingere in potestate non ha-
bet, ea oculorum jactibus complectens, per eas,
quas impressit animo, formas corpus omne ad in-
jectas imagines voluptatis astibus jactat. Nam
cum hausta luminibus formæ obtutus defixerit,
atque in animâ voluptate mollitâ cere adin-
star, conspectæ speciei imagines presserit,
quamvis ille abeat, seorsimque sit, qui hujus-
modi formas impressit, insignita animo conspecti
species, quod suum est, semper operatur, animamq.
imaginibus ludit. Nec sanè quicquam proderit,
corpus servare incorruptum, cum anima ad in-
jectas sibi per aspectum corporalis amoris illoce-
bras vitietur. Nam incorporeis manibus hunc ju-
giter, quem amat, amplectens, insitum medul-
litus animo secum semper & ubiq. circumfert;
& qua corporaliter exequi, nè deprehendatur,
erubes-

erubescit, ea perpetrare cogitatione non metuit. Si igitur aspectus adeo perniciosi ignis materia efficitur; audiamus monentem Scripturam, ac dicentem: oculi tui recta videant, & palpebra innuant iusta: Neq; te palpebra rapiant; neq; capiariis oculis tuis. Quodsi tactus quidam est, oculorum ad corpora jactus; Sicuti cum in eos, qui morbo tenentur, oculorum obtutus diutius figimus, morbi ipsius consortes efficimur: ita profecto & cum voluptatis indicia injicimus oculos, animus voluptatis morbo fit saucius. Dux & praeuius ac pronubus oculorum jactus est ejus, cujus manus ministrae sunt tractus. Et S. Hieronymus Epist. ad Rustic. Monachum: matrem ita vide, ne per illam alias videre cogaris, quarum vultus cordi tuo haereant, & tacitum vivat pectore vulnus. De Abbate Paulino scribit Cassianus collat. 7. c. 27. Quod is tantam sollicitudine oculos suos custodierit, ut nec vestem muliebre aspiciere voluerit. St. Theodorus vero Studita in testamento suo cavet, ne fratres jumentum aliquod foeminei sexus monasterio alerent: ne scilicet per illius aspectum turpibus phantasiis daretur occasio.

99. Secundo cohibendus est visus ab aspectu puerorum & adolescentum tenerorum atque imberbium; sicut monet S. Basilus serm. de Abdicat, dicens: Juvenis sive aetate, sive animo fueris aequalium tuorum consuetudinem defugito. Quoties vero talis aliquis aut tecum loquitur, aut ex adverso in conspectu psallit; dejecto in humum vultu, tu illi respondeo: ne forte interim,

dum tñ illius os defixis oculis contueris, suscepto ab hoste malorum satore libidinis semine corruptionis postea ac perditionis manipulos metas. Rationem dat Idem S. Doctor *serm. 2. de Institut. Monachor.* quia plerumq; in adolescentum corporibus, tametsi summoperè continentia macerare se studeant, nescio quomodo naturalis etati illi coloris quasi decor quidam efflorescit; in quem cui inspexerint, in libidinum plerumq; stimulis solent permoveri.

100. Tertio cavendus est aspectus sive spectatio comœdiarum profanarum, chorearum, & imaginum minus honestè & decenter pictarum, aut sculptarum: in quibus dum artifices volunt exprimere ac spectatoribus ostendere suam peritiam, plerumque oculis & animis intuentium ponunt offendiculum. Undè Innocentius Papa. IV. in Concilio Lugdunensi Anno 1245. in Bullâ, quæ incipit *Sedis Apostolica*, Mandavit districtè, *ut pictura, quæ sunt Religioni & honestati contraria, aut in se habent materiam vanitatis, in domibus Religiosi Ordinis nullatenus habeantur; deletis penitus illis, quæ fuerunt habentur in eisdem.*

101. Quarto vitandus est pro possibili omnis aspectus, non necessarius proprii corporis, non solum quoad eas partes, quas pudor & honestas velari jubent, verum etiam quoad cæteras, v. g. manus, pedes, faciem in speculo &c. Paulatim enim hæc otiosa & curiosa sui ipsius in partibus honestis contemplatio viam aperit, & cogitationes suggerit ad spectanda ac perpetranda, quæ honestas prohibet.

15. Me-